

7
EKSPozytura Oddziału II,
NACZELNEGO DOW. w KRAKOWIE.

O D P I S.

Kraków dn. 1 kwietnia 1920.

aaaw

306676

R A P O R T POLITYCZNO-INFORMACYJNY.

Słowaczyna:

1/Nastroj ludności: W dalszym ciągu trwa na Słowaczynie walka stronnictw rządowych z żywiołami opozycyjnymi: Za rządem Czeskim i przynależnością do Czechosłowacji odpowiadają się "prócz większości stronnictw / ale nie większości ludności / słowackiej także Niemcy i węgierscy socjaliści. Wśród Niemców wywołał ostatnio zmianę orientacji przyjazd polityków /Dr. Pacher, Dr. Peters/ narodowej demokracji z głębi Czech, którzy prowadzą agitację antyczeską i dążą do zjednoczenia wszystkich Niemców przy akcji wyborczej. Sympatie soc. madziarskich dla Czecho-słowacji rosną w miarę wzmaganie się białego terfuru na Węgrzech. Ostatnio z okazji urodzin prez. Massaryka przesłało mu stronnictwo węg. soc. dem. w Nowym Zamku /Ersek Ujvar/ serdeczne życzenia. Z Słowaków prowadzą głównie robotę filozofską urzędnicy zwłaczczą żupani, którzy twarzą ręką kładą na życiu politycznym.

PIESUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Z okazji urodzin Massaryka nakazano urzędowo wywieszenie flag pod karą grzywny / do 1000 kor. / lub więzienia do 20 dni. Urzędnicy i uczniowie zmuszeni zostali do brania udziału pod groźbą usunięcia.

Wolność prasy jest organiczną. Ze Spisza po niedawnej delegacji orawskiej wysłano zorganizowaną przez kom. plebiscyt. Ks. Blahę delegację ludności, która 17 marca przyjęta była przez ptez. Massaryka, Massaryk zapewniał delegację o swojej sympatji dla ludności spiskiej i obiecywał usunięcie krzywdzących zarządzeń. 73 gmin orawskich przesłało do Pragi, również na skutek agitacji monsiora Blahy, oświadczenia wierności dla państwa Czechosłowackiego z protestem przeciw przyłącze

niu do Polski. Z drugiej strony wzmagać się zaczyna podsycający przez nas i Madziarów ruch antyczeski, zwłaszcza wśród stronnictwa Ks. Hlinki.

Święto narodowe, urodziny Maszaryka, przyjęte było obojętnie gdzieś, niegdzie nawet wręcz wrogo.

W Pawłowej Wsi /Lipt. sv. Mikulas/ wyrzucono prelegenta, który chciał wygłosić mowę pochwalną na cześć prezydenta.

W Laksarskiej Nowej Wsi /Bratislava/ pobito przy podobnej okazji do krwi znanego literata: Ks. Donovala - Tichomira i rozbito zgromadzenie rządowego stronnictwa: nar. roln. Dzięki przesłanej z Polski / of. odc. 4. / broni zaczyna na Słowaczech panować terror. W Ružombergu w nocy z 25 na 26/III. rzucono granat na dom Sndrzej Janceka, czechofila, który szkód w ludziach jednak nie wywołał.

W sposób w dniu następnym protokole stwierdził major Schneider, że był to granat pochodzenia zagranicznego.

Ukrywają Hlinkowcom agitację świeżo z powrotem zaprowadzone rekwizyty żywności i znie nawidzone centrale praskie.

2/. Polityka polska:

W dniach 20-24 /III. odbywał się w Krakowie zjazd polityków słowackich trzech różnych kierunków, który miał doprowadzić pod egidą rządu polskiego do zjednoczenia i ujednolinitania polityki antyczeskiej. Kierunek polonofilski reprezentowali Ks. Mnohel i Margorin, madziarofilski Jehlicki "Samostatne Slovensko" Hlinkowców Unger i Gyuranna. Do porozumienia nie doszło ponieważ Ks. Mnohel nie zgodził się na plan przyłączenia Słowaczyny do Węgier. Jehlicki przyciągał częściowo na swoją stronę Hlinkowców przy czynnym udziale konsula tutejszego Guillaume'a, który podjął się finansować akcję falamadziarską.-

Przeciw układowi Jehlicki zaprotestował ostro prasę słowacką nawet zwolennicy samodzielnej Słowaczyny, którzy nie zgodzili się na powtórne poddanie pod jarzmo madziarskie.-

Akcja nasza antymadziarska ze samodzielna Słowaczną
trwa w dalszym ciągu. Dostarcza się broni i amunicji, a
w najbliższych dniach ma zostać odnowione, przerwane z powodu
okupacji Śląska, / w Cieszynie drukowano / wydawnictwo Sło-
waka Ks. Mnicha. Akcję antyczeską prowadzą również intensywnie
Madziarzy, którzy organizują białą gwardję. Centrum orga-
nizacji znajduje się w Koszycach, a koła lokalne we wszystkich
strategicznie ważniejszych miejscowościach Słowaczyny.
Zwolenników liczą także wśród urzędników państwowych i kołach
wojskowych. Jednym z wybitniejszych członków jest major
Pollach kdt. policji wojskowej w Beregszaz.

3/Polityka czeska.

W związku z bliskim terminem wyborów do Zgromadzenia
Narodowego wzrasta agitacja przedwyborcza. Stronnictwa rządowe
otrzymały do dyspozycji sól, naftę i rum. Stworzono z Niemców
/?/ zobowiązanych stanowiskami wobec rządu nowe stronnictwo.
"Republikanie ~~leba~~ Bürger und Agrarpartei", Bratislava które
za naczelny punkt swego programu uważa związek z państwem
czechosłowackim i wspólną akcję ze słowackim stronnictwem
nar. roln. - / Mimo to jednak największe szanse ma opozycyjne st-
stronnictwo ludowe. / Wśród mieszczańskich stronnictw niemie-
ckich i węgierskich istnieje ostatnio tendencja prowadzenia
wspólnie akcji wyborczej. -

Podobno tendencja istnieje również wśród socj. niem.
i węgierskich. Na konferencji w Zylinie obeszanej licznie prze-
przez koła lokalne, uchwalono połączyć się z socjalistami /
czeski i wystąpić do walki przeciw stronnictwom burżuazyj-
nym.

Na słowaczynie utworzono 7 okręgów wyborczych. Tyrnava,
Bove Zamky, Turč. Sv. Martin, Bańska Bystrica, Liptowsky sv.
Milulas, Kosice, Prešov, Przewodniczącymi w Komisji wyborczej
są żupani ~~sz~~ lub ich zastępcy czechofile.

Wybitniejszymi kandydatami na Słowaczyźnie są: ze strony
rol.nar.minister Srobar, Hodža, Houdek, Kornel Stodola, Dr.
Vanowic, Dr. Medvecký, Dr. Ivanka. ludova strana: Hlinka, Dr.
Buday, Tomanek, Juriga.
Socij. dem.: Markowic, Cholek, Dr. Hulas, red. Kocura. nar. socij.: Dr.
Osusky, Dr. Hrusovsky,

Prawie wszyscy kandydaci brali już udział w życiu po-
litycznym bądź jako członkowie Rządu bądź jako członkowie
Sejmu. -

Stronnictwa biorące udział w wyborach prowadzą na
gościnne występy wybitnych polityków z Czech. Rządowe stronnictwa
czeskie zwerbowały Dr. Kramera, która w najbliższych dniach
ma objeżdżać większe miasta Słowaczyzny poczynając od Bratysla-
vy.

Niemcy mają zamiar sciągnąć znanego przywódcę narod. demokr.
Dra Lodgmanną.

Walka zapowiada się ostro i bezwzględnie.

4. Sprawy plebiscytowe:

Wojska francuskie w niewielkiej ilości obsadziły Spisz
i Orawę. Wojska czeskie nie zostały jeszcze w całości usunię-
te, żandarmerja nawet gdzieś powiększyła. Prawie
w wszystkich miejscowościach pozostawili Czesi żołnierzy w cy-
wilnych ubraniach. Terror czeski trwa w dalszym ciągu. Nastrój
dla Polski zmienił się nieco na korzyść wskutek wypłacania
przez rząd odszkodowań za zniszczone podczas walk w grudniu
1918r. domostwa i przypadkowo zabitych mieszkańców wsi Polhora.
Istnieje uzasadniona nadzieja, że sytuacja zmieni się na
lepsze, o ile wojska względnie hojówki czeskie zostaną usu-
nięte umożliwiony zostanie wolny dopływ gazet, broszur, i agi-

/ podpis nieczytelny /

Kierownik Ekspozytury.

NAZWIŚCIE DOWODZĄCY WOJSK POLSKICH -

ADJUTANT GŁÓWNY

WARSZAWA

Za zgodność:

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York